

Ja seria hora

Durant molts anys hem anat d'un feixisme de dretes a un feixisme d'esquerres. Si, també la república (la segona) legislà feixísticament amb, per exemple, la prohibició dels enterraments catòlics. També més d'un republicà, reproduint a la seva manera l'eslogan feixista «el jefe nunca se equivoca», justificava les lleis vexatòries arronsant les espatlles i dient «dura lex, sed lex».

També hi ha hagut feixisme d'esquerres (de dretes, ja no cal dir-ho) pel que fa a Catalunya i, sobre tot, quant al català. Hom justificava la persecució contra el català («dura lex sed lex» altra vegada!) deixant anar la famosa paraula «el castellà és la llengua OFICIAL».

«Oficial» Vet-aquí la paraula màgica, la que tancava de cop.

Amb tot, el qualificatiu «oficial» podia haver significat una altra cosa gens desagradable. Podia haver significat una llengua entre d'altres que, per raons òbvies, era la més adequada, més útil, més «funcional» per a agermanar els diversos pobles peninsulars i, a més, per ser la pròpia dels organismes estatals i la normal en les casernes. Que aquestes condicions les té el castellà, ningú no en dubta. Fins és la llengua en la que s'han d'entendre els independentistes catalans i bascos entre ells! No tinguin por els castellans, que el castellà no es perdrà pas, per més llibertat de que el català gaudeixi.

Els catalans no sols no hem tingut res en contra del castellà sinó que fins ens ha agradat de parlar-lo quan ens ha vingut de gust i no pas per ser «oficial». Aquesta disponibilitat pot haver estat la causa o potser l'efecte d'aquesta facilitat que —segons diuen testimonis imparcials— tenim per a aprendre llengües. La obstinació, en canvi, de tants castellans a no sortir de la seva, explicaria —sempre segons els mateixos testimonis imparcials— que ells en tinguin tan poca. Són molts, encara, els castellans cultes que «no es dignen» aprendre el català, però de passada escolteu a aquestes mateixes persones intentant de parlar en francès o, pitjor encara, en anglès...

Malhauradament el mot «oficial» té molt males connotacions per a nosaltres. Fins fa poc «oficial» venia a dir-nos que havíem estat vençuts, reduïts a ciutadans de segona. Ens recordava la perduració de la derrota soferta l'onze de setembre de l'any 1714; que, com a poble, ja havíem desaparegut de la història. Era una invitació, a vega-

des educada, a vegades brutal, a assumir aquesta derrota, a resignar-nos, a trobar-nos-hi bé i a renunciar definitivament a la nostra personalitat i, per tant, a la nostra dignitat.

«Oficial» era la divisa d'aquell altre poble que detentava el poder i el feia servir damunt un poble petit i indefens. Durant aquell període ningú, de la banda del vencedor, no feu un gest a favor del vençut. Ningú de dos grups de persones dels quals hauria estat lògic esperar-ho. Un, és el dels cristians que es reclamen de l'evangeli (no pas els «nacionalcatòlics») com, per exem-

ple, un Miret Magdalena, un Jiménez Lozano... L'altre és... el dels anarquistes que, d'acord amb les seves doctrines, havien d'haver protestat de la utilització del poder d'un país damunt d'un altre i de la privació de llibertat que li era imposada.

Haurà acabat, el qualificatiu «oficial» de significar totes aquestes coses tan tristes?

Equivaldrà d'ara endavant a mútua comprensió i respecte, harmonia, un grau més elevat de civilització...?

Déu ho faci.

J. Rovira Tenas

El vici de llegir

Per llei natural, els vicis, tendeixen a ensenyorir-se de la persona que els pateix fins a fer-se irresistibles. Segons els moralistes la nostra civilització arrossega una infinitat de vicis ancestrals i cada dia en surten de nous. Per la majoria de la gent gran, la joventut d'avui, és tinguda per molt viciosa i considera que els vicis van en augment. En un cas, almenys, això no és veritat. Es ben evident que el vici de llegir es va perdent. Conversant amb la gent és fàcil comprovar que cada dia hi ha menys viciosos de la lectura. Les llibreries vessen de llibres, i la gent en compra. Les publicacions periòdiques entren a la majoria de les cases i són fullejades amb avidesa. Però es llegeix poc i malament. Per uns, llegir és un pur mecanisme per a combatre l'avorriment. Es beure sense set. Es menjar sense gana. Per altres, llegir, és una pura necessitat professional. Com posar gasolina al cotxe. Com prendre píldores per a mantenir-se en forma. Sentim dir que la gent d'avui no té temps de llegir. Realment tothom viu molt aqueferat i per llegir cal temps i calma, coses que certament avui escassegen. Però l'escassetat de lectors obeeix a d'altres raons. Comentant aquest fet hem sentit dir: —A mi, llegir em cansa. Escoltar la ràdio i veure la televisió ho trobo més amè i més pràctic—. Observeu que el que parla així no fa cap referència al temps ni a la calma. Parla de cansament, d'amenitat i de comoditat. Ens diu senzillament que la lectura li exigeix un esforç que ell no vol fer. Per això els mitjans de comunicació audiovisuals tenen tanta acceptació. Per això les revistes populars i els periòdics infantils donen preferència a la imatge i estalvien tant com poden la lletra. Per comoditat la gent, grans i xics no llegeixen. Escolten i miren i ja en tenen prou. Els petits llegeixen els quatre mots que acompanyen els ninots. Els grans llegeixen tot just els peus de les imatges. Deia, fa poc, una especialista en literatura infantil, que els periòdics anomenats TÈBEOS i la televisió són la causa de la poca afecció que la mainada té per la lectura propiament dita. El mateix pot dir-se dels que només fullegen revistes i veuen molta televisió. Amb aquest entrenament no seran mai bons llegidors. El veritable lector s'identifica amb el text que llegeix; amb l'autor del llibre; amb el tema, amb les idees i els sentiments i, si n'hi ha, amb els personatges, amb l'escenari, amb l'acció. El bon lector complementa subjectivament amb la seva imaginació tot el que l'autor del llibre ens ofereix. I el goig de llegir es troba precisament en l'esforç que cal fer per imaginar en formes concretes les descripcions que l'autor ens insinua. Llegint, cada lector crea les pròpies imatges, les pròpies idees i els propis pensaments. La qual cosa vol dir que la lectura té un valor formatiu molt superior a tots els sistemes audiovisuals.

Josep Badia i Moret

LLIBRERIA - PAPERERIA

VALLDENEU

Generalíssim, 238 - Telèfon 870 83 70

GRANOLLERS